SMRŽICKÝ zpravodaj

1. ročník č. 4 / prosinec 2012

www.smrzice.cz

Vybavení sportovního areálu se stále vylepšuje. Začátkem října mezi stromy přibylo dětské lanové centrum a hned druhý den bylo v obležení.

Kolem sousedního dětského lanového prvku Roplay už dorostla nová tráva a děcka si tady mohou protáhnout těla, ztuhlá ze školní lavice.

Také nové rampy na parkovišti využívali i teď na podzim nejen skateboardisté a inline bruslaři, ale i smržičtí kluci na svých terénních strojích.

K podzimu už nerozlučně patří dýně a jednu parádně velkou vyřezaly a nazdobily děti ve škole. Nějaký opilec jim ji bohužel přes víkend rozbil.

28. října uspořádalo Sdružení rodičů při MŠ tradiční soutěž o nejhezčí halloweenskou dýni. Obec zajistila něco na zahřátí a ceny pro vítěze.

Pozdvižení způsobil také řezník,vezoucí dýňové prasátko na zahradě u Balcaříků. Kolemjdoucí si je fotili a děti jim zazpívaly hezkou písničku.

Obsah

Informace z matriky (str. 6-7)

Jak obstály Smržice v CiB (str. 10-14)

Z činnosti základní školy (str. 16-17)

Z činnosti obecních spolků (str. 18-23)

2 Smržice v roce 2012
Ing. Hana Lebedová

5 Na co se můžeme těšit
Zdeněk Balcařík

6 Informace z matriky
Radka Odvářková

8 Dojmy komisařek soutěže
Lorna McIlroy, Diana K. Weiner

10 Jak obstály Smržice v CiB
Prof. Ing. Aleš Lebeda, DrSc.

15 Z historie obecní knihovny
Ivanka Slavíčková

16 Základní a mateřská škola
Mgr. Marie Zoubalová

18 Český zahrádkářský svaz
Jiří Výhlídal

19 Klub českých turistů Smržice
Zdeněk Balcařík

20 Myslivecké sdružení Smržice o.s.
JUDr. Ing. Martin Vrtal

22 TJ Sokol Smržice
Irena Laurenčíková

23 Fotbalový oddíl TJ Smržice
Zdeněk Balcařík

23 Restaurace U hřiště
Alena Coufalová

24 Úspěch firmy Laski s.r.o. Smržice
Ing. Zdeněk Zapletal

25 Vánoční hvězda
Prof. Ing. Aleš Lebeda, DrSc.

Za původnost a věcnou správnost příspěvků odpovídají jejich autoři. Názory vyjádřené v článcích nemusejí být totožné s názorem vydavatele a redakční rady.

Smržice v roce 2012

(slovo starostky)

Vážení spoluobčané,

nacházíme se na sklonku roku 2012, druhého roku tohoto volebního období. V této souvislosti je bezesporu důležité a užitečné udělat krátkou bilanci a připomenout si některé významnější události a aktivity, které se v tomto roce ve Smržicích odehrály, co se nám podařilo dobrého udělat a kam hodláme zaměřit naše úsilí v roce nadcházejícím.

Každého z Vás se jistě nějakým způsobem dotkla výstavba hloubkové kanalizace v obci, která byla zahájena počátkem roku. První část výstavby proběhla v prostoru náměstí u staré školy, následována další stavbou, a to rekonstrukcí historického centra obce (od fary až po mlýn v ul. Kobližnice) v rámci projektu „Rekonstrukce náměstí J.F. Kubíčka“. Tato rozsáhlá rekonstrukce zcela změnila vzhled této části naší obce a bezesporu významně přispěla ke zvýšení atraktivnosti a účelnosti celého tohoto prostoru. Kromě hloubkové a dešťové kanalizace zde byla vybudována nová silnice spolu s chodníky, vjezdy, parkovacími plochami a osvětlením. Byla zde také vysazena nová zeleň a byly obnoveny travnaté plochy. Během krátké doby zde bylo vytvořeno důstojné prostředí, jemuž vévodí tři kulturní památky - fara, kostel a mlýn. Spolu s již dříve vybudovaným „Posezením u kříže“ a parkem před školou, tak vznikl kompaktní urbanistický celek, příjemné a účelné centrum obce plné zeleně.

Výstavba hloubkové kanalizace bude pokračovat po krátké zimní přestávce i v příštím roce. I když větší část kanalizace je již položena, zbývá zhruba ještě dobudovat jeden běžný kilometr tohoto díla. Ukončení výstavby, včetně oprav silnic a veřejných prostranství, se předpokládá v měsíci říjnu 2013. Tato skutečnost bude také předpokladem k uskutečnění rozsáhlejších oprav místních silnic a chodníků, ale i úpravy jejich okolí, včetně výsadby nové zeleně a úpravy travnatých ploch.

Další významnou akcí uskutečněnou v letošním roce byla úprava veřejného prostranství, vybudování chybějící části chodníku a výsadba zeleně v ulici Jižní. Současně zde bylo zbudováno i malé hřiště pro děti i pro dospělé. Tyto úpravy znamenají úplné začlenění této nové ulice do intravilánu obce.

Jednou z očekávaných akcí jistě bylo i dovybavení sportovního areálu lanovým centrem pro mládež, novými prvky pro nejmenší děti, ale i prvky pro dospělé. Za fotbalovými šatnami a kulturním domem vzniklo místo pro dospělé, kde je k dispozici hřiště na plážový volejbal, pétanque, ruské kuželky, šachy a jsou zde i dva cvičné prvky na posilování. Toto místo obohacuje i pergola se stolem a lavičkami, která by měla zpříjemnit sportujícím uživatelům pobyt v tomto areálu. Hřiště s umělým povrchem doplnila cvičná stěna na tenis. Sportovní areál, včetně nabízeného občerstvení, se tak stává velmi dobře vybaveným centrem a vhodným místem k celoročnímu setkávání a odpočinku občanů Smržic. Jak se ukazuje, velmi rádi sem zavítají také přespolní. Nemalou výhodou je i to, že celý sportovní areál je během sezony denně volně přístupný. Za velmi pozitivní lze považovat také skutečnost, že nový nájemce kulturního domu pan P. Opluštil a provozovatelka paní A. Coufalová se snaží, aby pohostinské služby zde byly na vysoké úrovni.

Významnou skutečností je, že všechny výše uvedené stavební akce se uskutečnily z dotací, které se nám podařilo získat jak z evropských, tak i národních a krajských projektů a finančních fondů.

Významnou událostí pro naši obec byla v letošním roce i účast ve světové soutěži „Rozkvetlá sídla 2012“ (Communities in Bloom 2012, International Challenge). Tím byla završena „šňůra“ soutěží, kterou obec absolvovala v letech 2010 - 2012. Účast Smržic v evropské (Entente Florale Europe) i světové soutěži byla finančně podpořena Olomouckým krajem částkou 800 000 Kč, a to na základě úspěšně zpracovaných projektů. Po tři roky byla obec vystavena přísnému hodnocení domácích i zahraničních komisařů na úseku tvorby a péče o životní prostředí a zeleň, posuzován byl také i společenský život a spolupráce obce se smržickými firmami. Jak informujeme v samostatném článku tohoto čísla Smržického zpravodaje, naše obec v této prestižní mezinárodní soutěži získala nejvyšší možné ocenění, to je „Pět květů“ („Five blooms“). Nejen toto ocenění, ale i dříve získaná ocenění (Zelená stuha ČR za rok 2010, Stříbrná medaile Entente Florale Europe za rok 2011), svědčí o tom, že strategie rozvoje naší obce nejen v oblasti životního prostředí, ale i péče o památky a celou obecní infrastrukturu byla dobře nastavena a realizována..

V rámci úprav blízkého okolí Smržic, se v tomto roce podařila kompletní revitalizace bývalé skládky ve „Vývoze“, včetně provedení terénních úprav a výsevu trávy na upravené svahy. V dolní části biokoridoru bylo také zhotoveno nové dřevěné posezení.

V návaznosti na tuto akci, vzniká v současné době projekt na vybudování naučné a poutní stezky ve „Vývoze“, která povede až na kopec Stráž, nejvyšší bod katastru naší obce. Tato stezka bude doplněna i o některé náměty, které vznikají v rámci činnosti dětí v ekologickém kroužku naší základní školy.

Vážení spoluobčané, jsme na konci roku 2012, proto Vám všem přeji za sebe i za kolektiv zastupitelů naší obce dobrý a úspěšný start do nového roku 2013, pevné odhodlání k realizaci nových předsevzetí a zejména pak hodně zdraví. Do nejbližších dnů Vám pak přeji krásné a ničím nerušené prožití nadcházejících svátků vánočních. S uplynulým rokem se přijďte rozloučit procházkou kolem naší krásné obce při poslední letošní akci, Silvestrovském šlapáčku.

Ing. Hana Lebedová
starostka obce Smržice

Na co se můžeme těšit v roce 2013

Akce pořádané nebo podporované obcí *

Sobota 19. ledna
OBECNÍ PLES – hraje skupina „NAOSTRO“, předtančení, tombola

Pátek 1. března
PROMÍTÁNÍ VIDEOKRONIKY OBCE – celoroční sestřih událostí

Neděle 17. března
SETKÁNÍ SENIORŮ – posezení v kultur. domě s hudbou a programem

Neděle 24. března
VELIKONOČNÍ VÝSTAVA NA FAŘE – tradiční uvítání jarních svátků

Sobota 18. května
9. SMRŽICKÉ VANDR – velký výběr tras pro pěší turisty i cykloturisty

Sobota 25. května
DĚTSKÝ DEN – program a soutěže pro děti ve sportovním areálu

Sobota 29. června
SMRŽICKÉ HODY - odpolední program a večerní zábava až do rána

Pátek 30.srpna
ROZLOUČENÍ S PRÁZDNINAMI – pestrý program a soutěže pro děti

Sobota 7. září
SMRŽICKÁ ŠLAPKA – velký výběr nových tras pro cykloturisty

Neděle 27. října
SOUTĚŽ DÝNÍ – děti soutěží v parku o nejhezčí halloweenskou dýni

Pátek 15. listopadu
LAMPIONOVÝ PRŮVOD – vzpomínka na dva významné dny ČR

Pátek 29. listopadu
ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMU – přivítání adventu koledami

Neděle 1. prosince
VÁNOČNÍ VÝSTAVA NA FAŘE – tradiční prodejní výstava dekorací

Úterý 31. prosince
SILVESTROVSKÉ ŠLAPÁČEK – rozloučení procházkou kolem obce

* Uvedený seznam může být doplněn, případně může dojít ke změně termínu.

Matrika

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2012 oslavili životní jubileum tito občané :

František Slezáček	2.10.1942	Kobližnice 55	70 let
Vlasta Láníková	1.11.1923	Za Kovárnou 413	89 let
Miloslav Bohanos	2.11.1920	Koupelky 310	92 let
Marie Krčmářová	8.11.1937	Za Kovárnou 420	75 let
Vladimír Vrbas	28.11.1932	Za Farskou 456	80 let
Zdeňka Recová	3.12.1932	Podhájí 185	80 let
Martin Vrtal	11.12.1942	Blíšťka 265	70 let
Dobromila Krejčiříková	14.12.1922	Zákantí 151	90 let

Zástupci obce chodí blahopřát občanům, kteří dosáhli
životního jubilea 70,75, 80, 85 roků a dále již každým rokem.

2. listopadu oslavil zahradník pan Miloslav Bohanos své 92. narozeniny.

Radka Odvářková, matrikářka obce

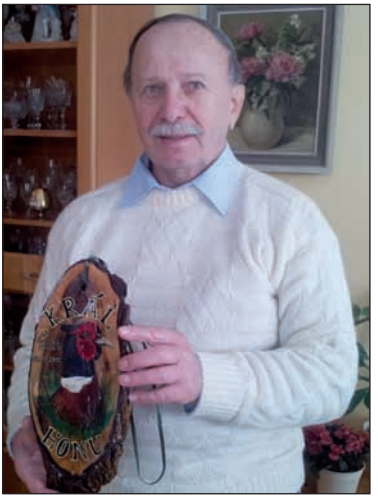

Předseda smržických myslivců doktor Martin Vrtal oslavil 11. prosince 2012 krásné životní jubileum 70 let. Na svůj věk je velice aktivní a myslivost je pro něj vším. Za obec mu přišla blahopřát paní starostka s matrikářkou a také při jejich návštěvě se nezapomněl pochlubit svojí poslední trofejí. Před dvěma týdny jej pozvali na hon myslivci ze Skalky a nechtěli věřit, že se svojí flintou Hammerleskou z roku 1911 dokáže něco trefit. Hon skončil a oni nevěřícně kroutili hlavami. Ulovených pět zajíců a dva kohouti byli pádným argumentem pro to, aby šéfa smržických myslivců zvolili králem honu.

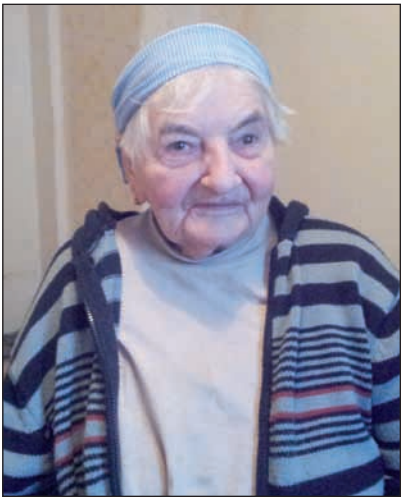

Paní Dobromila Krejčiříková má ještě o dvacet roků víc a k její devadesátce jí obec popřála rovněž hodně zdraví. To zatím docela slouží. Před rokem ale nějak přestaly poslouchat nohy, a tak je teď odkázána na vozíček. Nijak si ale nestěžuje a říká nám svojí krásnou hanáčtinou, že už si zvykla. Celý život se starala o dobytek, nejdříve doma v hospodářství a potom ještě jedenáct let v družstvu. Teď už si jenom čte noviny a ve čtyři hodiny odpoledne přejede na vozíčku ke svému televizoru.

Zdeněk Balcařík, videokronikář obce

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2012 jsme se rozloučili s těmito občany:

Jitka Antlová (*1954)	zemřela 10.10.2012	Za Kobližnicí 471
Jaroslav Mlčoušek (*1949)	zemřel 13.10.2012	Zákantí 145/4
Alois Kaštyl (*1935)	zemřel 20.10.2012	Zákantí 155/24
Šárka Menšíková (*1975)	zemřela 28.11.2012	Zákostelí 130/8

Má návštěva Smržic a České republiky

Byla jsem velmi nadšená, když jsem byla vybrána v roli hodnotitele soutěže Communities in Bloom, k návštěvě obce Smržice. I když jsem v posledních 35 letech navštívila mnohokrát Evropu, nikdy jsem v České republice nebyla.

Před touto návštěvou, jsem se snažila o Smržicích něco dozvědět. Bohužel, většina dostupných cestovních informací se převážně zaměřovala na hlavní město Prahu.

Zjistila jsem, že Smržice jsou nejstarší obcí na okrese Prostějov, ale nic mne neupozornilo na to, že nejstarší o nich psaná zpráva pochází již z roku 1131, a že archeologické nálezy z doby bronzové svědčí o tom, že neolitičtí zemědělci zde žili již před 6000 lety. Nebyla jsem připravena ani na to, že uvidím úžasnou barokní budovu fary, kostel sv. Petra a Pavla a další historické budovy. Tato architektonická krása byla umocněna ukázkou tradičních krojů, stravy a nápojů, které pro mě připravili současní obyvatelé Smržic.

Dočetla jsem se, že Smržice leží v zemědělské oblasti, ale nedokázala jsem si představit, v jak přírodně krásné krajině se nacházejí, krajině, kde je několik potoků a říček, kde jsou sady, planě rostoucí rostliny, ale i liniové výsadby stromů a biokoridory.

Historické informace mi rovněž napověděly, že obec a celá země žily do roku 1989 pod komunistickou nadvládou, ale nebyla jsem vůbec připravena na to, že uvidím tak entusiastickou přestavbu obce a celé její komunity, rekonstrukci historických památek, ambiciozní budování moderní infrastruktury, nové komunikace, rozsáhlou výsadbu stromů, výstavbu nových domů a proměnu nevzhledných částí obce na parky a veřejná zelená prostranství. Nejvíc však na mě zapůsobilo poznání obnovy občanské hrdosti obyvatel obce.

Mou jedinou řečí je angličtina, věděla jsem tedy, že komunikace bude obtížná. Zjistila jsem však, že slova nebyla mnohdy nutná, protože obyvatelé obce mne zahrnuli nejen štědrou pohostinností, ale i spontánní mluvou svých očí, svých úsměvů a srdcí.

Lorna McIlroy (Grande Prairie, Alberta, Kanada, září 2012)
komisařka světové soutěže Communities in Bloom 2012

(z anglického originálu přeložil Prof. Aleš Lebeda)

Má první návštěva Smržic

V srpnu tohoto roku se uskutečnila má první návštěva Smržic a České republiky. Obyvatelé obce byli velmi srdeční a pohostinní, škoda, že můj pobyt byl tak krátký. V Hornomoravském úvalu a zvláště pak ve vaší obci je toho tolik k vidění a poznávání.

Letos jsem také měla příležitost poprvé navštívit Edmonton v Kanadě, a to během Symposia Communities in Bloom. Měla jsem velkou radost, že mohu opět vidět Aleše Lebedu a dostat od něj poslední výtisk (číslo 3/2012, pozn. překladatele) vašeho Smržického zpravodaje s obrázky z našeho hodnotícího dne.

V sobotu (13.10.2012, pozn. překladatele) představil Aleš účastníkům symposia vaši obec formou powerpointové prezentace. Byla jsem velmi vděčná, že jsem mohla všechny výsledky práce na obnově a zkrášlení vaší obce vidět ve Smržicích na vlastní oči.

Velké díky vám všem za to, že děláte všechno pro to, aby byl tento svět lepším místem k životu, učení a radosti. Pokračujte dále v tomto růstu.

Diana K. Weiner (Kintnersville, Pensylvanie, USA, říjen 2012)
komisařka světové soutěže Communities in Bloom 2012

(z anglického originálu přeložil Prof. Aleš Lebeda)

Lorna McIlroy
Grande Prairie, Alberta
Kanada

Diana K. Weiner
Kintnersville, Pensylvanie
USA

Jak obstály Smržice v mezinárodní soutěži Communities in Bloom 2012

V článku, který ve třetím čísle letošního Smržického zpravodaje informoval o průběhu hodnocení Smržic v rámci soutěže Communities in Bloom 2012 (CiB 2012), bylo uvedeno, že konečné vyhodnocení bude vyhlášeno 13. října 2012 v kanadském Edmontonu. Vyhlášení se konalo v rámci symposia „The 2012 National Symposium on Parks & Grounds and the National Awards Ceremonies“ (2012 Národní symposium o parcích a plochách a Národní udílení cen) ve dnech 9.-13. 10. 2012 v Edmontonu. Součástí tohoto symposia bylo rovněž vyhlášení mezinárodní soutěže CiB 2012.

Tohoto symposia jsem se zúčastnil jako zástupce Smržic a je tedy mou povinností patřičně informovat naše občany. Do Kanady jsem odletěl z Prahy 7. října brzy ráno a přes německý Frankfurt nad Mohanem a kanadské Calgary jsem téhož dne pozdě večer, po téměř dvaceti čtyřech hodinách cesty, dorazil do kanadského Edmontonu, hlavního města provincie Alberta. Příští den jsem měl na odpočinek a adaptaci na místní podmínky, protože časový rozdíl činí 8 hodin. Edmonton je v této roční době již na počátku zimy, což se v průběhu následujícího týdne projevilo opakovaným sněžením a nízkými teplotami.

V úterý 9. října byla pro ty účastníky symposia, kteří měli zájem, pořádána exkurze do kanadského Národního parku Jasper (Jasper National Park), který se nachází asi 400 km západně od Edmontonu ve východní části Skalistých hor (Canadian Rockies). Cestou tam nás za Edmontonem nejdříve pohltila monotónní severoamerická zemědělská krajina, která posléze postupně přešla v nekonečnou kanadskou divočinu představovanou neskutečně rozsáhlými jehličnatými lesy. Tento den byl v podstatě jediný slunečný z celého mého pobytu v Kanadě, takže krásy a barvy severoamerické divočiny v národním parku vyzněly naplno. Na prohlídku tohoto rozsáhlého území jsme měli pouze 3-4 hodiny, což je velmi málo, ale i přesto jsme navštívili řadu míst jako například kaňon Maligne Canyon, jezera Medicine Lake, Maligne Lake a Pyramide Lake a ostrov Pyramide Lake Islands. Naší poslední krátkou zastávkou bylo městečko Jasper, turistické a správní centrum parku.

Systém a organizace národních parků v Kanadě jsou velmi podobné tomu, co znám z USA. Celé území parku je divočinou, do které člověk nezasahuje. Pouze na některých místech jsou vybudována návštěvnická centra (Visitors Centre), která slouží k poučení, občerstvení a odpočinku návštěvníků, ale také k nákupu informačních materiálů a upomínkových předmětů. Většina těchto center je v průběhu zimního období pro množství sněhu nepřístupná. Pohyb návštěvníků v parku je možný pouze na vyhrazených komunikacích a cestách pro pěší. Vše je důsledně monitorováno a kontrolováno strážci parku, tzv. rangers.

Ve dnech 10-13. října pak probíhalo vlastní symposium v prostorách The Westin Hotel v centru Edmontonu. Této rozsáhlé akce bylo přítomno téměř 400 účastníků z celé Kanady, ale i ze zahraničí (USA, Japonsko, Singapur, Velká Británie, Irsko, Belgie a Česká republika, kterou reprezentovaly Smržice). Program byl neobyčejně rozmanitý a představovaly ho desítky přednášek a diskusních fór zaměřených na nejrůznější otázky tvorby, údržby a významu zeleně v lidských sídlech i jejich okolní krajině. Program doplňovaly odborné exkurze a slavnostní ceremoniály. V tomto příspěvku není možné všechny tyto aktivity postihnout, a proto se zaměřím pouze na stručnou charakteristiku akcí, v nichž přímo figurovaly Smržice.

Po celou dobu symposia se Smržice prezentovaly na tzv. „Community Exhibits“ (Představení komunit). Mnohé kanadské vesnice a města měly svoje stánky s řadou informačních a propagačních materiálů. V našem případě to však nebylo možné díky obrovské vzdálenosti a komplikacím s transportem. Nicméně naše obec byla představena posterem (plakátem), který ji všestranně charakterizoval, dále pak několika výtisky barevné publikace „Smržice“ z roku 2011. Poster i publikace sklidily velký ohlas a publikace byla zcela jasně jedním z nejlépe zpracovaných informačních materiálů představených na této výstavě. Kromě toho byla propagována i celá Střední Morava a Olomoucký kraj publikacemi „Central Moravia“ a „Jeseníky Mountains“ (Jeseníky). Rovněž byla vystavena publikace o městu Prostějov.

Další velkou příležitostí k propagaci Smržic a Olomouckého kraje byla akce „Mayors‘ Welcome Reception“ (Přivítací recepce starostů), jež se konala ve středu 10. října večer v Sherwood Park (Strathcona County). Kromě všech účastníků symposia se jí zúčastnily také desítky starostů kanadských měst a vesnic. Hlavní událostí tohoto slavnostního večera byla „Flag Exchange Ceremony“ (Ceremoniál výměny vlajek), který se odehrál

ve velmi vznešené atmosféře za účasti příslušníků kanadské jízdní policie oblečených v tradičních slavnostních uniformách a kloboucích. Vzhledem k tomu, že jsem měl sebou jak vlajku Smržic, tak i Olomouckého kraje, byl jsem dvakrát vyzván k vystoupení na tomto ceremoniálu. Vlajku Smržic jsem předával partnerskému kanadskému městu Millet (Town of Millet, Leduc County, Alberta), přičemž jsem měl možnost krátce představit Smržice asi 450 účastníkům večera. Obdobná situace nastala při předání vlajky Olomouckého kraje kanadskému městu Leduc (City of Leduc, Leduc County, Alberta), kdy jsem mohl stručně pohovořit o Olomouckém kraji. Obrovský ohlas sklidila zejména moje poznámka o J. G. Mendlovi (zakladateli genetiky), který v letech 1841-1843 studoval na Univerzitě v Olomouci. Na Mendelových poznatcích o genetice stavějí šlechtitelé na celém světě, vznikají tak nové odrůdy pěstovaných rostlin, které konzumujeme, ale také nové odrůdy květin, okrasných keřů a stromů, které přispívají ke zkrášlení našeho životního prostředí.

V sobotu 13. října dopoledne byl organizován tzv. „Town Hall Meeting“ (Setkání radnic), na němž představovali svoje obce zahraniční účastníci CiB 2012. Na tomto světovém fóru (Japonsko, Singapur, Irsko, Velká Británie, Belgie a Česká republika) sklidily Smržice za svoji prezentaci velký potlesk, přičemž hlavní uvádějící Mark Culen jen uznale kýval hlavou.

Finále a závěrečné vyhodnocení však bylo stále před námi. K tomu došlo 13. října v odpoledních hodinách v divadle a poté na radnici v Edmontonu. V divadle byli vyhodnoceni vítězové všech kategorií v národní i mezinárodní soutěži. V mezinárodní to byla Velká Británie (vesnice St. Martin´s Parish, Guernsey, Channel Islands), přičemž Smržice dostaly nejvyšší možné ohodnocení **„Five Blooms“ (Pět květů)**.

Na radnici v Edmontonu jsem pak převzal diplom, na němž kromě „Pěti květů“ je uvedeno: **Recognition Village of Smržice, Czech Republic, International Challenge – Small (Uznání obci Smržice, Česká republika, Mezinárodní soutěž – Malé** /tím je míněno malé komunity/obce, pozn. autora/**), „Community and Business Supported Plantings“ („Obcí a podnikateli podporované výsadby“)**. Ve vlastním hodnocení jsou uvedeny podrobnosti o šesti hlavních posuzovaných oblastech (upravenost a čistota, aktivity v oblasti životního prostředí, uchovávání památek, dřeviny v obci, krajina, květinová výzdoba). **Z maximálně možných 1000 bodů jsme získali 833,25 bodů, tedy 83%, což je hodnota pro získání hodnocení „Five Blooms“.**

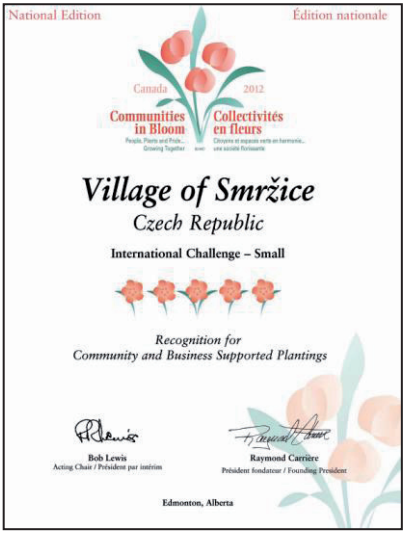

Vlastní hodnotící zpráva je rozsáhlý dokument, jeho publikování v plném rozsahu je nemožné. Nicméně se v dalším čísle Smržického zpravodaje pokusíme z tohoto dokumentu shrnout nejpodstatnější připomínky a návrhy. Nyní se zaměříme pouze na shrnující poznámky a doporučení komisařek (kráceno):

1) Tvorba občanské společnosti, infrastruktury a příjemného životního prostředí bylo důležitou součástí života občanů Smržic po historických změnách v roce 1989, kdy přišla svoboda a skončil komunismus. Za 22 roků učinila obec obrovský pokrok ve zlepšení životního prostředí a v posíleni občanské hrdosti.

2) Je zde značný potenciál dobrovolných spolků, které svou prací přispívají ke zvelebení Smržic a zkvalitnění života v obci.

3) Rovněž podnikatelé přispívají k těmto aktivitám. Školkařský podnik (Arboeko) využívá obec jako model a živou laboratoř. Jimi darované a v obci vysazované stromy názorně předvádějí, jak je potřeba o ně pečovat.

4) Budoucnost obce vypadá velmi jasně s plány na rozšíření sportovního zázemí a vybudování nové školy. Současný a naprosto nezbytný projekt realizace hloubkové kanalizace v tomto období poněkud narušil vzhled okolí, nicméně již jsou k dispozici plány jak opravit porušené komunikace a chodníky a jak doplnit výsadby stromů a keřů.

5) Komisařky prožily nádherné chvíle setkáváním se s mnoha občany, byly seznámeny s řadou aktivit a tradic obce a velmi děkují za mimořádnou pohostinnost a srdečnost v průběhu návštěvy.

Toto krátké shrnutí jednoznačně vypovídá o tom, že naše obec jako celek udělala na komisařky CiB 2012 velký dojem. Samozřejmé je, že jejich veškerá konkrétní doporučení budeme brát vážně v úvahu při dalším rozvoji naší obce, včetně toho, že s těmito návrhy seznámíme všechny občany.

Závěr

Je jisté, že účast Smržic v mezinárodní soutěži CiB 2012 byla nejen velkou výzvou, ale i mimořádně prestižní a poučnou záležitostí. Poučnou především v tom, že není třeba se stydět za to, co bylo v naší obci v posledních letech vykonáno. Velmi poučné však je i to, že např. v Kanadě jsou spontánně a dobrovolně do těchto aktivit zapojeny tisíce občanů, kteří dělají ve svém volném čase maximum pro to, aby jejich komunity a celá jejich země byla stále krásnější a atraktivnější. Právě v tomto směru stále ještě výrazně pokulháváme nejen za touto zemí, ale i řadou dalších, kde se tyto aktivity staly neodmyslitelnou součástí národní kultury (v Evropě např. Normandie a Bretaň ve Francii). Smržice však dokázaly velmi dobře obstát i ve srovnání s daleko vyspělejšími zeměmi světa a to je velmi povzbuzující. Jednoznačně se ukázalo, že více jak dvacet let usilovné a systematické práce v oblasti životního prostředí přineslo ve Smržicích svoje ovoce nejen na národní a evropské, ale nyní i na celosvětové úrovni. Podařilo se nám navázat kontakty se zástupci obecních samospráv v jiných zemích, u nichž můžeme hledat další poučení a inspiraci. Důležité přitom je ale i to, že Smržice budou i nadále rozvíjet svou osobitou tvář hanácké vesnice. Podařilo se nám bezesporu vytvořit velmi solidní základy k dalšímu rozvoji v tomto směru. Přeji si, abychom tuto příležitost náležitě využili a zhodnotili v příštích letech.

Ještě jednou děkuji všem občanům za zájem o tuto pro Smržice zcela mimořádnou soutěž, jejich příspěvek k našemu úspěchu na mezinárodním fóru, ale i snahu rozvíjet a podporovat naše aktivity v oblasti zkvalitnění životního prostředí v naší obci a obce jako celku.

Prof. Aleš Lebeda
předseda Komise životního prostředí
Smržice 11. 11. 2012

Historie a současnost knihovny

Obecní knihovna ve Smržicích byla založena v roce 1863 a je jednou z nejstarších knihoven Prostějovska. V roce 1865 převzal vedení knihovny pěvecký spolek Hanák, knihovna byla umístěna v hostinci u Chytilů – dnešní mateřská škola. Tam se knihy půjčovaly členům spolku v neděli. V roce 1890 měla knihovna v jediné skříni 312 knih a odebírala 14 časopisů.

V roce 1927 vlastnila knihovna 1298 svazků a obec přispívala částkou 1.500,- Kč ročně. Po dostavění sokolovny byla knihovna umístěna v její čítárně, kde byla až do roku 1973, poté byla přestěhována do tehdejšího pohostinství Jednota – nyní hostinec u Byka, kde byla do roku 1990, poté opět přestěhována do kulturního domu, v roce 2003 byla knihovna přemístěna do krásného prostředí na obecním úřadě.

V dnešní knihovně si mohou návštěvníci nejen vypůjčit knihy, ale i přijít na návštěvu, nebo na internet, který je zdarma, tak jako zapůjčení knih. K dnešnímu datu vlastní knihovna 4.600 svazků. V knihovně se setkávají čtenáři všech věkových kategorií a již tradicí se stalo čtení s prvňáčky a koncem dubna jejich slavnostní pasování na čtenáře.

Obec přispívá částkou 10.000,- Kč na nákup knih. V posledních dvou letech si mohou žáci základní školy vybírat knihy, které budou zakoupeny do fondu knihovny.

Všem čtenářům i nečtenářům bych chtěla popřát krásné prožití svátků vánočních a hodně zdraví do nového roku 2013.

Ivanka Slavíčková, knihovnice

Základní škola Smržice

V rámci spolupráce s Policií ČR se žáci zapojili do projektu Ajaxův zápisník. Plnění úkolů vede k výchově vlastní bezpečnosti dětí v dopravě, ke zdokonalení charakterových vlastností a ke správným mezilidským vztahům – prevence šikany.

Koncem měsíce října proběhl sběr starého papíru, který na jaře a na podzim pořádá naše základní škola. 29. října byl odvezen ze školy plný kontejner papíru, za který škola získala 3 780,- Kč.

V rámci zapojení do projektu „Škola pro udržitelný život“ se 15.11. uskutečnil projektový den ve Vývoze za hřbitovem ve spolupráci s paní starostkou a pracovnicemi prostějovského Ekocentra IRIS.

Naše sportovně nadané děti bojovaly v tradičních štafetových soutěžích 21.11. o Hanácké vdolek, které pořádala tentokrát ZŠ Vrbátky. Ze sedmi škol se naše děti umístily na 2. místě.

Žáci druhé a třetí třídy se zúčastnili turnaje v mini házené, který se konal 27. 11. v Kostelci na Hané a zvítězili nad družstvy žáků ZŠ Čelechovice na Hané, ZŠ Přemyslovice a ZŠ Mostkovice.

30. 11. byl slavnostně rozsvícen obecní Vánoční strom a děti tuto událost doplnily pásmem koled, básní a hudebních vystoupení.

Děti z keramických kroužků zpestřily vánoční výstavu na faře ukázkou svých výrobků. Maminky, které navštěvují keramiku v ZŠ, předvedly svoje nádherné výrobky v prodejní výstavě a část výtěžku 1 500,- Kč věnovaly dětem na přilepšenou na škole v přírodě.

5. 12. navštívil naši školu Mikuláš s čertem a způsobil mezi dětmi velké pozdvižení. Za sliby vzorného chování, pěkné písničky a básničky dostaly děti mikulášský balíček.

Na 12. prosince škola připravila Vánoční besídku v kulturním domě. Děti z mateřské školy a ze všech tříd základní školy nacvičily básničky, písničky, koledy a pohádky. Před zcela zaplněným sálem kulturního domu mělo jejich vystoupení opravdu velký úspěch.

Mgr. Marie Zoubalová
ředitelka školy

Český zahrádkářský svaz Smržice

Během podzimních měsíců se v našem areálu opět rozběhlo oblíbené moštování ovoce. Letos byla úroda menší, a tak ředitel moštárny pan Marek se svými dvěma pomocnicemi paní Zelinkovou a paní Rusinovou neměli tolik práce jako před rokem, kdy vymoštovali téměř 30 tun jablek. Přesto i letos jim jeden ze zákazníků přivezl dvě tuny jablek, ze kterých mu za dvě a půl hodiny vyrobili 1200 litrů kvalitního moštu.

V měsíci listopadu se uskutečnila v přízemí hlavní budovy areálu rekonstrukce sociálního zařízení. Od přestavby budovy před třiceti lety nebylo sociální zařízení nijak opravováno. Proto byla rekonstrukce nutná a potřebná. Bylo vyměněno vše. Položena byla nová dlažba, provedeny obklady zdí, nové rozvody vody, umyvadla s pákovými bateriemi a osvětlením. Byla také vyřešena absence teplé vody pro umytí na sociálním zařízení. Byl instalován tlakový elektrický ohřívač a proveden rozvod na dámské i pánské toalety. Tohoto úkolu se ujala a zdárně dokončila fa. Oldřich Pastyřík ze Smržic. Cena tohoto díla byla 67 900,- Kč. Se zaplacením nám pomohl dotací OÚ Smržice a dlaždice daroval ZO přítel Ing. Ivo Tomášek. ZO ČZS Smržice děkuje všem, kteří vypomohli s rekonstrukcí. Návštěvníci budovy se přesvědčí o jejím dalším zvelebení.

Jiří Vyhlídal, předseda ČZS Smržice

Klub českých turistů Smržice

V posledním čtvrtletí roku nás čekalo ještě několik krásných akcí. První z nich byl zájezd, spojený s podzimním výstupem na Králický Sněžník. Tato nejvyšší hora stejnojmenného pohoří leží až na státní hranici s Polskem. Díky ní jsme se dostali až do nadmořské výšky 1423 metrů a při sestupu se napili z pramene řeky Moravy. Celý den nás provázelo nádherné slunečné počasí a podzimem vybarvená okolní krajina s hezkými výhledy.

Další akce se už tak skvěle nevydařila. Jedeme poznávat Lačnovské a Pulčínské skály a od rána prší. Nezměnilo se to bohužel po celý den a od toho se odvíjely také zážitky a nálada celé naší výpravy.

Hned následující zájezd nám ale všechno vynahradil. Jedeme výjimečně v neděli, protože je svatého Martina. Počasí tentokrát na jedničku, aby to bylo stylové, vycházíme z Martinic a všichni společně jdeme po trase do Holešova. Předseda klubu nese ve svém báglu osm lahví Svatomartinského a přesně v 11 hodin a 11 minut děláme uprostřed lesa na obrovském pařezu ochutnávku. Vzhledem k tomu, že je nás padesát, vyjde na každého opravdu jen několik doušků mladého vína. Závěr máme potom v jedné z restaurací v Holešově u svatomartinské husy.

Závěr roku patří už tradičně výstupu za Mikulášem na Velký Kosíř. Ráno je sice deset pod nulou, ale nádherně jasná obloha se sluníčkem, které prozářilo zasněženou krajinu. Nahoře už čeká náš klubový Mikuláš s andělem a dvěma čerty a návštěvníci se svými potomky sem přicházejí v průběhu celého dopoledne. Občerstvení a dárkové balíčky pro ně zajistili prostějovští železničáři a hoří zde také velký táborák, na kterém si mohou opéct voňavou klobásku. Děcka sypou jednu básničku za druhou a dospělí zatím obhlíží, jak pokračuje stavba nové rozhledny. Závěrečná po vydařené akci je ve smržické hospodě Na Kocandě.

Zdeněk Balcařík
předseda KČT Smržice

Myslivci na podzim a v průběhu zimy

Tak jako každým rokem, tak i letos přichází po podzimu pomalu ale jistě zima. Je to roční období na které se celá řada dětí, ale i dospělých těší, neboť jim začnou zimní radovánky. Děti se těší hlavně na sníh a také na blížící se nejkrásnější svátky v roce - na vánoce.

Příroda se pomalu uložila k zimnímu spánku, počátkem prosince napadl letos první sníh. Jinak je tomu ale u zvěře v ní žijící. Období, kdy měla všeho hojnost a dostatek skončilo a nyní nastává čas, kdy je zvěři potřeba pomáhat překonat pro ni nelehké období. A tu nastupují myslivci. Během léta vyspravili a také i zhotovili nová krmná zařízení, která již na podzim umístili na vhodná místa v honitbě, zejména pak tam, kde zvěř není rušena a může být v klidu přikrmována. Je již dávnou mysliveckou tradicí, že když jde první obilí z pole, tak musí jít první obilí do zásypů. A tak uvidíte v přírodě myslivce, kteří pravidelně docházejí ke krmným zařízením a donášejí tam plevy, obilí, kukuřici, seno a kamennou sůl. Kamenná sůl, v myslivecké mluvě nazývaná „ líz“, je pro zvěř, zejména pak srnčí, velmi důležitou složkou potravy, a to nejen v zimě, ale také v průběhu celého roku. Zvěř ji nezbytně potřebuje, aby měla dostatek minerálních látek pro svoje zažívání. Jsme velmi rádi, že i děti z naší základní školy ve Smržicích se velmi aktivně účastní v tuto dobu přikrmování, navštěvují zásypy a jesličky, přinášejí tam něco dobrého pro zvěř na zub.

Konec podzimu a začátek zimy je také obdobím, kdy začínají hony na drobnou zvěř. Hony nejsou jen prostým lovem, ale velmi důležitou činností myslivců. Jak již z pojmu „hon“ vyplývá, musí se zvěř odlovit a snížit tak její stavy na únosné maximum, aby nepáchala škody na plodinách, stromech a keřích. Hony slouží také k tomu, aby se zvěř pohonila a přemístila mezi honitbami, a tak docházelo k její migraci a tím také při rozmnožování k přirozené změně partnerů, což je nezbytné ke zdravé reprodukci zvířecí populace. Jednotlivá kola při honech jsou včas ukončována, aby zde zůstaly dostatečné počty drobné zvěře, které zaručují její další kvalitní reprodukci, ale i požadované stavy.

V této souvislosti je třeba uvést, že jak u zajíců, tak i bažantů, srnčí zvěře, ale i další lovné zvěře, která se vyskytuje v naší honitbě, jsou vyhláškou Ministerstva zemědělství ČR pevně a přesně stanoveny doby lovu, jež je třeba závazně dodržovat.

Samozřejmě, že myslivci mají k ulovené zvěři patřičnou úctu a podle toho s ulovenou zvěří také zacházejí a vzdávají jí čest (fanfáry trubačů, poslední hryz, slavnostní výřad, není dovoleno překračování vyložené zvěře na výřadu). V českých zemích mají hony několik stovek let trvající tradici a s tím spojené rituály, z nichž mnohé přetrvávají dodnes. Rovněž v našem mysliveckém sdružení se je snažíme udržovat.

Byli bychom velmi rádi, pokud by nadcházející zima nebyla pro naši zvěř příliš tvrdá a krutá. Jsme však v každém případě dobře připraveni na jakékoliv výstřelky paní zimy, včetně dostatečného zajištění potřebného krmiva, jež volně žijící zvěři zajistí přežití tohoto pro ni nelehkého období. Bezesporu na jaře, až se příroda probudí k životu, nás pak opět bude zvěř žijící na našem katastru pozitivně ovlivňovat při procházkách krásnou krajinou kolem Smržic.

JUDr. Ing. Martin Vrtal
předseda MS Smržice

TJ Sokol Smržice

Drakiáda

Na letošní „drakiádu“, jsme se všichni zodpovědně připravili. Přehlídka draků byla rozmanitá, malí, velcí, barevní, vlastnoručně vyrobení, poctivě koupení, s dlouhým ocasem, veselí, strašidelní. Krásné, slunečné a teplé odpoledne přilákalo na pole v Šamanovech desítky dětí v doprovodu rodičů a prarodičů. Jen to hlavní nám trochu chybělo a to byl pořádný vítr. Někteří měli štěstí, když jejich drak nabral výšku, tak si vesele létal, jiní museli usilovně běhat z kopce do kopce, aby to jejich drakovi nepřišlo líto.

Martinský pochod

V předvečer svátku svatého Martina, se u sokolovny shromáždily děti, spolu se svými příbuznými a po setmění se všichni vydali na pochod do Vývozu. Na cestu jsme si svítili lampiony, baterkami, loučemi, někteří se ozdobili svítícími doplňky. Všechny zlákalo tajemství, jestli opravdu i letos Martin na koni přijede. Přání se vyplnilo v okamžiku, kdy všichni společně zavolali „Martine, přijeď k nám“ a v tom se přiblížil jezdec na koni, oděný do bílého pláště. Ti odvážnější nabídli koni pamlsky přímo z dlaně a pohlazením poděkovali za jeho příjezd. Cíl procházky byl na kopci za vesnicí u velké vatry, kde se všichni ohřáli a vyslechli pověst o svatém Martinovi. Děti ozdobily stromy a keře papírovými vločkami a zazpívaly píseň o Martinovi. Odměnou za výstup byl pohled na osvětlené Smržice a okolí a také horký čaj a domácí závin se speciální náplní. V chladném a větrném podvečeru dospělým přišel vhod doušek pravé smržické slivovice. Spokojeni a plní zážitků odcházeli od uhasínajícího ohně děti i dospělí a také všichni pořadatelé.

TJ Sokol připravuje

12. ledna 2013 srdečně zveme všechny příznivce na tradiční Sokolský ples, k tanci a poslechu zahraje nová kapela a na jídelníčku budou i zvěřinové speciality a 16. února 2013 se sejdeme v maskách na Maškarním bále.

Irena Laurenčíková, starostka TJ Sokol Smržice

Fotbalový oddíl TJ Smržice

Hned v úvodu posledního čtvrtletí se stalo, co nikdo nečekal. Smržický fotbalový tým je bez hřiště. Díky získané dotaci se začal budovat nový trávník, a tak to začátkem října vypadalo spíš na sázení řepy.

Pro celé mužstvo to byla velká komplikace. Všechny zbývající zápasy sezony jsme museli hrát venku a trénovat se dalo jenom v omezených prostorách hřiště s umělým povrchem. Přesto se s tím kluci pod vedením svého trenéra Jardy Řeháka poprali skvěle. V průbehu podzimní části soutěže vyhráli nad mužstvy Držovic, Zdětína, Hané Prostějov, Brodku u Prostějova, Vrahovic, Hvozdu a Olšan. Bez bodů skončily pouze zápasy s Výšovicemi, Určicemi, Přemyslovicemi a Zdětínem a nerozhodným výsledkem skončil zápas s Otaslavicemi, béčkem Čechovic, Otinovsí a dokonce i s prvním mužstvem tabulky 1. SK Prostějov. Díky této skvělé bilanci přezimuje náš fotbalový tým na vynikajícím čtvrtém místě tabulky, o čemž se po postupu do Okresního přeboru nikomu ani nezdálo.

Zdeněk Balcařík, videokronikář obce

Restaurace U hřiště

Děkujeme všem hostům, kteří v průběhu letošního roku navštívili naši restauraci. Věříme, že jste odcházeli spokojeni, ať už se jednalo o běžnou konzumaci nápojů a jídel, rodinnou oslavu nebo firemní večírek.

V závěru roku bychom vás rádi pozvali na Štěpánskou zábavu 25. 12. kde bude hrát oblíbená kapela Funny Melody. Na Štědrý den budeme mít otevřeno do 15:00 hod. a na Silvestra do 17:00 hod. Zavřeno bude pouze 26. prosince a na Nový rok. Přejeme příjemně strávené vánoční svátky a hodně zdraví a dobrý apetit v novém roce 2013.

Alena Coufalová, provozní restaurace

LASKI- Firma roku Olomouckého kraje 2012

Firma LASKI získala v regionálním kole významné ocenění „Vodafone Firma roku Olomouckého kraje 2012“. Firma uspěla v konkurenci 247 společností z celého kraje.

Komise ocenila především to, že firma LASKI exportuje své výrobky do 50 zemí celého světa, v České republice má na trhu zhruba 50 % podíl. Výrobky jsou distribuovány pomocí sítě prodejců v celé ČR i ve světě, kompletní sortiment produktů je k dispozici v sídle společnosti. Podíl vlastních výrobků na exportu činí každoročně 85-90% z celkového obratu. Společnost má vytvořen stabilní tým kvalifikovaných zaměstnanců, kterým poskytuje a umožňuje stálý rozvoj v souladu s potřebami organizace. Firma LASKI za dvacet let své existence obohatila evropský a světový trh o 61 zcela originálních strojů.

K zachování a zvětšení tržního podílu, k získání nových trhů firma využívá produktové i procesní inovace. Výsledkem je každoroční produkce 3-4 inovovaných, nových výrobků. Za své výrobky firma získala řadu ocenění: Grand Prix Silva Regina 2008 - za ucelenou řadu štěpkovačů, která patří k chloubě podniku podobně jako dříve zmíněná řada fréz na pařezy, která získala v roce 1998 cenu Grand Prix Techagro. Společnost svou činností se snaží udržovat dobré jméno českého průmyslu na evropském resp. světovém trhu.

Firma LASKI byla mezi čtrnácti nominovanými společnostmi v celorepublikovém klání o titul „Firma roku České republiky 2012“ v konkurenci tří tisícovek firem.

Laski team

První gratuloval Ing. Zapletalovi k tomu úspěchu jeho pes Coskun

Vánoční hvězda – mýty a skutečnost

Vánoce jsou v zemích, které byly tak či onak ovlivněny křesťanstvím, jedním z nejvýznamnějších svátků kalendářního roku. Je to svým způsobem mystické období, které začíná již koncem listopadu a vrcholí 24. prosince Štědrým večerem, s tím, že doznívá až do počátku ledna. Vánoce jsou spojeny s celou řadou tradic a rituálů, které se dlouhodobě vyvíjely a některé z nich jsou udržovány již po staletí, zejména pak v křesťanské části Evropy. Jednou z těchto tradic je i vánoční výzdoba rodinných domů, veřejných prostranství, obchodů a kostelů, v posledních letech také nákupních center, atd. Jednou ze složek, které se významně podílejí na této výzdobě jsou i nejrůznější rostliny, případně ozdoby vytvořené z rostlinných materiálů.

V našem okolí a domovech je stále více a více pěstována řada rostlin, jejichž původním domovem jsou vzdálené a exotické země. Většinou toho o nich mnoho nevíme, a pokud vůbec známe jejich jméno, tak už často nevíme, odkud přesně pocházejí, jaké mají požadavky na prostředí, jak se množí a pěstují, jaká je jejich historie. Celá řada těchto rostlin je spojena i s určitou symbolikou, objevují se nejčastěji v určitých ročních obdobích, v souvislosti s některými svátky, jež mají svoje neopakovatelné kouzlo a mystiku. Jednou z takových rostlin, která je především vázána na období kolem vánočních svátků a konce roku, je bezesporu „**vánoční hvězda**“ (něm. „Weihnachtsstern“), někdy také označovaná jako „vánoční růže“.

Vánoční hvězda, její charakteristika a historie

Botanicky se jedná o pryšec překrásný (*Euphorbia pulcherrima*, syn. *Poinsettia pulcherrima*) patřící do čeledi pryšcovitých (Euphorbiaceae). Tento druh rostliny dostal svoje jméno podle Joela Robertse Poinsetta, který byl počátkem 19. století americkým velvyslancem v Mexiku. J. Poinsett byl také lékařem a vášnivým botanikem a tuto rostlinu nejen v Mexiku poznal, ale později i dopravil do USA, konkrétně do Kalifornie, kde byla od poloviny 19. století pěstována jako okrasná rostlina. Tento jeho čin si dodnes připomínají američané každým rokem, kdy 12. prosince slaví tzv. „Den poinsettie“, což je den, kdy J.R. Poinsett zemřel.

Její spojení s Vánocemi má však daleko starší tradici, která sahá až do 16. století v Mexiku. Zde stará legenda praví, že mladé a velmi chudé děvče chtělo uctít dárkem narození Ježíše Krista. Podle této legendy ji inspiroval anděl, aby nasbírala kolem cesty pěkné plevelné rostliny

(což byla poinsettia) a dala je k uctění tohoto svátku na oltář v kostele. Od 17. století pak františkáni v Mexiku používali tuto rostlinu jako symbol oslav Vánoc. Hvězdicovité uspořádání listenů mělo symbolizovat Betlémskou hvězdu, červená barva potom krev ukřižovaného Ježíše. V řeči starých Aztéků se poinsettia nazývá „Cuitlaxochitl“ (rostlina rostoucí na zbytcích nebo na půdě), v Chile a Peru se jí říká „Crown of the Andes“ (koruna And), v Mexiku a Guatemale „Noche Buena“ (Štědrý večer), ve Španělsku je známa jako „Flor de Pascua“ (Velikonoční květina).

Skupina pryšcovitých rostlin je neobyčejně rozsáhlá (asi kolem 6 000 druhů, přičemž pouze pro rod *Euphorbia* je uváděno asi 2 000 druhů rostlin) a je rozšířená po celém světě, zejména pak v tropech a subtropech, méně pak v mírném pásmu, případně dalších oblastech. Jsou to jednoleté i vytrvalé byliny, polokeře, keře i stromy, ale velmi často také sukulenty (tučnolisté rostliny) rostoucí v aridních (suchých) oblastech a připomínající kaktusy. Z červených listů *E. pulcherrima* získávali Aztékové barvivo, které používali k barvení látek. Barvivo mělo i rituální význam při barvení tváří indiánů při náboženských obřadech. Kromě červeného barviva jsou v pletivech těchto rostlin časté mléčnice s bílým mlékem, které může být i jedovaté.

Je magická vánoční hvězda toxická?

Za zmínku stojí, že v literatuře bývá *E. pulcherrima* uváděna jako toxická, zejména pak obsah jejich mléčnic, tzn. latex (mléko). V souvislosti s produkcí latexu jsou druhy rodu *Euphorbia* opředeny řadou pověr o magické síle, která otevírá poklady země. Hlavními obsahovými látkami latexu jsou rostlinné triterpeny a steroly, které však nevykazují primární toxické účinky. Současné toxikologické poznatky ukazují, že požití listů této rostliny může vyvolat pocity nevolnosti a zvracení, ne však závažné otravy přímo ohrožující život. Latex působí spíše jako iritans, tzn. látka, jež může podráždit pokožku a vyvolávat tvorbu puchýřků, zvláště pak u dětí. Určitě však nelze tuto rostlinu považovat za životu nebezpečnou, jak to bylo dosud někdy v literatuře uváděno. Je známo, že tato rostlina byla v minulosti využívána v lidovém léčitelství i k tlumení horečky.

Vánoční hvězda – polodřevnatý keřík Střední Ameriky a Mexika

Euphorbia pulcherrima pochází ze Střední Ameriky a tropických oblastí Mexika. V původních přirozených podmínkách je to keř, který dosahuje výšky až kolem 4-5 metrů, což jsem sám na vlastní oči viděl při návštěvě Kostariky v roce 2009.

Pěstované odrůdy jsou však drobným polodřevnatým keříkem se střídavými, podlouhle oválnými celokrajnými až rozmanitě laločnatými listy s dlouhým řapíkem. Ve vrchní části rostliny se vytváří plochá hvězdice různé velikosti (v průměru 10–50 cm), jež je tvořena červenými až ohnivě šarlatovými listy (někdy označované jako listeny), jež jsou paprsčitě uspořádány. Velikost a barva hvězdice listů (listenů) jsou velmi proměnlivé znaky, které jsou charakteristické pro jednotlivé odrůdy, jichž bylo dosud vyšlechtěno více než sto. Listeny hvězdice obklopují nenápadné vrcholičnaté květenství, tvořené drobnými žlutobílými kvítky. Květy jsou však z okrasného hlediska bezvýznamné, přičemž někdy jsou mylně výrazně zbarvené listeny zaměňovány za květy. Rostliny kvetou v našich podmínkách obvykle od listopadu do března, někdy i déle. Kromě nejznámějších odrůd z různými odstíny červené barvy, byly vyšlechtěny i odrůdy s listeny bílými, žlutými nebo světlezelenými. Symbolem našich Vánoc však stále zůstávají odrůdy s různými odstíny červené barvy.

V Evropě se vánoční hvězda začala pěstovat až v první polovině 20. století

Do Evropy byla vánoční hvězda introdukována (zavedena k pěstování) z USA někdy na přelomu 19. a 20. století. V USA byla již v tomto období uváděna jako tradiční vánoční květina, přičemž k jejímu většímu pěstitelskému využití v Evropě došlo až v průběhu první poloviny 20. století. Uvádí se, že o její uvedení na trh se zasloužil Albert Ecke, jež byl německým imigrantem v Los Angeles v USA. Jeho syn Paul Ecke vypracoval techniku množení a roubování. O komerční rozvoj pěstování této rostliny, její uvedení ve větším rozsahu na trh ve vztahu k vánočním svátkům, se však zejména zasloužil jeho syn Paul Ecke, junior.

V českých zemích je tato pokojová okrasná rostlina známa již z přelomu 19. a 20. století a například český botanik prof. F. Polívka ji popisuje v roce 1902 jako příležitostně pěstovanou okrasnou rostlinu. Od dvacátých a třicátých let 20. století se stává častěji pěstovanou (např. prof.A. Bayer ji uvádí jako rostlinu „zimních květinových trhů“. Ve větším rozsahu se začala pěstovat až v průběhu 60. let minulého století, přičemž k jejímu prodejnímu boomu došlo až v posledních přibližně 25-30 letech, kdy se na náš trh dostala celá řada nových, zejména pak velikostně a barevně zajímavých odrůd, většinou vyšlechtěných a dovážených z Holandska.

S odchodem Vánoc se s vánoční hvězdou loučit nemusíme

Pryšce jsou krátkodenní rostliny, což zjednodušeně znamená, že kvetou v období, kdy je délka dne kratší než 12 hodin. To je také důvod, proč je vánoční hvězda nejčastěji pěstována v zimních měsících na přelomu roku (listopad–březen). I když je délka úspěšného pěstování a pěkného vzhledu rostliny primárně podmíněna délkou dne, není bezpodmínečně nutné se s touto rostlinou loučit hned po vánočních svátcích. Lze ji pěstovat dlouhodobě po dobu nejméně tří až čtyř měsíců, aniž ztratí něco na své vzhledové atraktivitě. Skutečností však je, že s narůstající délkou dne a příchodem jara listeny začínají opadávat. Za vhodných podmínek ji však lze udržet v dobrém stavu až do května, června následujícího roku. Nejvhodnějšími podmínkami k pěstování jsou pokojové teploty kolem 18–20 °C, vysoké teploty urychlují opad listenů. Rostliny musí mít dostatečnou vlhkost pěstebního substrátu v květináčích, který však nesmí být přemokřený. Vyžadují také vyšší vzdušnou vlhkost, při nízké vzdušné vlhkosti listeny rychle opadají, ale nedoporučuje se rosení listů. Rostliny vyžadují polostín a nepřímé oslunění. Množení tohoto druhu rostliny v domácích podmínkách je možné, ale lze ho doporučit pouze zkušeným pěstitelům, kteří mají pro tuto činnost vhodné zázemí. Tato rostlina se množí výhradně řízky, jež se odebírají z matečných rostlin.

S přáním pěkných a radostných Vánoc, doprovázených přítomností krásně vybarvených rostlin Vánoční hvězdy

Prof. Aleš Lebeda
člen Obecního zastupitelstva
a předseda Komise životního prostředí

V předvečer svátku sv. Martina uspořádal Sokol pro děti Martinský pochod. Vývoz lemovaly hořící lampičky a nahoře zářil velký táborák.

O týden později na stejném místě pořádá škola ve spolupráci s Ekocentrem IRIS zapojení do zajímavého projektu Škola pro udržitelný život.

Od 28. listopadu zahájilo Zahradnické centrum Marciánová ve spolupráci s obcí svoji čtyřdenní vánoční výstavu v prostorách smržické fary.

1. prosince uspořádalo sdružení SRMŠ a obec v kulturním domě tradiční Mikulášskou besídku se soutěžemi, dětskou tombolou a nadílkou.

Tak skvělá degustace vína, jako 1. prosince, ještě ve Smržicích nebyla. V rámci vánoční výstavy přijel guru vinařství M. Michlovský z Rakvic.

Adventní období vyvrcholilo 2. prosince tradiční vánoční výstavou, pořádanou obcí. Byla krásná, přišlo hodně lidí, a tak i prodejci byli spokojeni.

SMRŽICKÝ
zpravodaj

Vydává Obec Smržice

Adresa:
Obecní úřad Smržice, J. Krézy 40, 798 17 Smržice
Tel.: 582 381 127, E-mail: starostka@smrzice.cz
Vychází čtvrtletně v nákladu 600 výtisků

Redakční rada ve složení:
Zdeněk Balcařík (řídící redaktor), Ing. Hana Lebedová,
MUDr. Petra Melicherová, Radka Odvářková,
Prof. Ing. Aleš Lebeda, DrSc.
Redakční rada si vyhrazuje právo upravovat příspěvky
Publikace neprošla jazykovou úpravou

Fotografie:
Zdeněk Balcařík

Tisk a grafická úprava:
Tiskárna JOLA, v.o.s. Kostelec na Hané